

VU Research Portal

Inperking van onderwijsvrijheid lost niets op

Lievens, J.

published in

Ad Valvas

2019

document version

Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in VU Research Portal](#)

citation for published version (APA)

Lievens, J. (2019). Inperking van onderwijsvrijheid lost niets op. *Ad Valvas*, 66(17), 8-9.
<http://www.advalvas.vu.nl/opinie/inperking-van-onderwijsvrijheid-lost-niets-op>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:

vuresearchportal.ub@vu.nl

Inperking van onderwijsvrijheid lost niets op

Het islamitische Haga Lyceum blijft de gemoederen verhitten. Niet alleen de vrijheid van onderwijs moet eraan geloven, ook heel wat nuance lijkt verloren te gaan.

DOOR JOHAN LIEVENS

ILLUSTRATIE BAS VAN DER SCHOT

Richtinggevende personen' van het Amsterdamse Cornelius Haga Lyceum zouden contact hebben gehad met een terroristische groepering en onderwijs-tijd zou aan salafisme worden gespendeerd. Aanleiding voor politici en opiniemakers om voor een afschaffing van de onderwijsvrijheid te pleiten.

Het lijkt haast alsof het bijzonder onderwijs aan elke vorm van overheidscontrole ontsnapt. Dat het duistere schaduwplekken in de samenleving zijn waar allerlei zaken verkeerd gaan. Het is onwaar dat de vrijheid van onderwijs impliceert dat alles kan. Is er een grote variatie aan scholen door vrijheid van onderwijs? Ja. Loopt er ook af en toe iets mis in scholen? Ja. Mogen Nederlandse scholen leerlingen weigeren van wie zij menen dat die niet binnen hun schoolproject passen? Ja.

Maar is de vrijheid onbegrensd? Nee. De Onderwijsinspectie werpt nu reeds licht op die 'schaduwplekken'. Zo vergt de Wet op het voorgezet onderwijs dat het onderwijs 'mede gericht is op het bevorderen van actief burgerschap en sociale integratie' in een pluriforme samenleving.

De zogeheten Haga-saga wordt misbruikt als hefboom om de grondwet open te breken,

onder meer door PvdA-leider Lodewijk Asscher en VVD-fractieleider Klaas Dijkhoff – alsof socialisten en liberalen zich warm lopen voor een nieuwe schoolstrijd. Alle scholen moeten openbare scholen worden, klinkt het. Nochtans is de grondwet wijzigen niet per se heilzaam. Ook Frankrijk, waar openbaar onderwijs de voorkeur geniet, ontsnapt niet aan discussies over radicale denkbeelden bij jongeren, het al dan niet verbieden van religieuze symbolen en (te) opiniërende leerkrachten.

Ook zonder aan de grondwet te sleutelen zijn er mogelijkheden. In Vlaanderen is de mogelijkheid voor scholen om leerlingen te weigeren danig ingeperkt; en de wet bepaalt dat schoolplannen en schoolpraktijk de fundamentele rechten moeten eerbiedigen. Recentelijk is ook de onderwijsinspectie er hervormd om reeds bij het starten van een nieuwe school een eerste screening mogelijk te maken. Wat niet kan, zijn preventieve maatregelen waarbij een specifieke opvatting wordt belet in een onderwijsproject tot uiting te komen. Het wringt wat als Asscher een school verwijt zich niet in te passen in de democratische rechtsstaat, terwijl hij zelf aangeeft bij het aanpakken van die school de randen van het rechtsstatelijke te willen opzoeken voor 'het welzijn van de leerlingen'.

De kern van onze onderwijsvrijheid is juist dat we aanvaard hebben dat er een diversiteit aan opvattingen bestaat over hoe het welzijn van leerlingen precies wordt gediend. De vrijheid primeert daarbij niet absoluut, maar wordt afgewogen tegenover het recht op onderwijs. Dit is een evenwichtsoefening.

Tot slot: de saga lijkt te zijn misbruikt om commotie te creëren. Hoopte men zo de school te sluiten via een achterdeurtje? Minister Slob dreigde begin maart immers met sluiting van de school, niet omwille van het pedagogisch project of de vermeende banden met terreurorganisaties, maar omdat het lyceum niet langer zou voldoen aan het vereist aantal leerlingen. Als we het schoolbestuur mogen geloven, leverde de heisa de school echter een ongeziene boost in leerlingen op.

Het debat over de grenzen van de onderwijsvrijheid moet worden gevoerd. Maar gooi het kind – of scholen vol kinderen – niet met het badwater weg.

Johan Lievens is hoofddocent rechten aan de VU

Reageren? Mail naar redactie.advalvas@vu.nl.

De pijnlijke waarheid

Jacintha Ellers hoogleraar evolutionaire ecologie

Waarschuwing vooraf: deze column bevat schokkende feiten. Wie geen zin heeft in slecht nieuws kan nu beter stoppen met lezen. Ten eerste

is het onderwerp buitengewoon deprimerend, en leidt het onvermijdelijk tot vervelende gevoelens. Ten tweede blijkt uit onderzoek dat mensen die berichten lezen die een bedreiging voor hun manier van leven vormen, er vaak voor kiezen om dat nieuws te bagatelliseren of onwaar te verklaren. Dus alleen doorgaan als u een ras-optimist bent en met een open blik de toekomst tegemoetziet.

De nare boodschap is dat het slecht gaat met de natuur. Dat staat in het nieuwe rapport van het wetenschappelijk biodiversiteitspanel van de Verenigde Naties, zeg maar het zusje van het IPCC. Wereldwijd sterven soorten steeds sneller uit, verdwijnen natuurgebieden in ongekend tempo, en is bijna driekwart van alle ecosystemen op aarde ernstig aangetast door vervuiling, overexploitatie, invasieve soorten en klimaatverandering. De mens is de oorzaak van dit alles. En de mens zal ook grote negatieve gevolgen hiervan ondervinden. Het is niet leuk, maar waar.

Het nieuws dat nu met veel tamtam naar buiten is gebracht, is niet nieuw. We weten al jaren dat de biodiversiteit in sneltreinvaart naar beneden dendert. We weten al lang dat we de aarde uitputten door eindeloos grondstoffen uit de natuur te halen. Het erge is dat we deze wetenschap ook al jaren negeren en wegstoppen. De werkelijke waarde van het nieuwe rapport is de overweldigende grondigheid waarmee alle harde cijfers bij elkaar zijn gezet. Het schudt ons wakker en confronteert ons met de pijnlijke waarheid: er moet een fundamentele verandering plaatsvinden in onze manier van leven, want zo kunnen we niet doorgaan. Het zal een kwestie

worden van prioriteiten stellen, op politiek niveau en ieder voor zich. De juiste keuzes maken, zonder lamelendige smoesjes te verzinnen omdat we de consequenties niet willen voelen. Een vliegvakantie, aardbeien met kerst, die iPhone X terwijl de 6S het nog prima doet? Met onze dagelijkse beslissingen kunnen wij de biodiversiteit beschermen. Hopelijk kunnen genoeg mensen, van burgers tot ceo's en regeringsleiders, de moed opbrengen om het goede te doen. Broodnodig voor de natuur en voor onszelf!

Reageren? Mail naar redactie.advalvas@vu.nl.